

ארבעה ראשי שנים פרק ראשון ראש השנה כב.

עין משפט נר מצוה

קיד א מיי פ"ב מהל' קידוש החדש ה"א:
קבו ב מיי פ"ב מהל' ערות הלכה ד סמג
למין ריד טור ו"ע ח"מ
ס' לז טע"י י טע"י טו:
קבו ג מיי טע"ב פ"ט היא
טו"טע טע טע"ב יט:
קיד ד מיי פ"ב מהל' קידוש החדש ה"א:
גירושין הלכה מ [נפ"א]
מ"א סוטה הל' טו] סמג
עשין ז טו"טע ט"ה טע"ג
ז טע"ג ג:
קיה ה מיי פ"ב מהל' קידוש החדש ה"ד:
ו [מיי] טע"ב הל' א פ:]
א ז מיי ט הלכה ג:
ב ה מיי טע"ב ה"ב:

רבינו הנגאל

מתני' מעשה שעברו יותר מארבעים זוג כול' ירושלים [ירושלמי] וכל המעבכ את הרבים מעשות מצוה [גירין] נדוי. [מתני'] אב ונבו שראו את החדש ב' ער ר' שמעון אומר אב ונבו וכל הקורבין כשירין לערות החדש, ומאי טעמא דר' שמעון, דכתיב ויאמר ה' אל משה ואל אהרן בארץ מצרים לאמר החדש הזה לכם ראש חדשים, כלומר עדות החדש תהא כשירה בכס, ואע"פ שאחם קרובין, ורבנן עדות זו מסורה לכם, וקיימא אן דכל הקורבין [כל וכל הפסולין [פסולין] לערות החדש. [מתני'] ואילו הן הפסולין המשחק בקוביא כול, וזו הכלל כל עדות שאין האשה כשירה לה אף אילו כולם אינן כשירין לה, וכיון שהאשה כשירה לערות החדש, אף אילו הזכרין במשנתו וכיוצא בהן פסולין לעדות החדש. ורמייקין מיהא הא עדות שהאשה כשירה לה, בנגן מיתה הבעל שאפילו גנבים כשרות, כדתנן באחרית יבמות הוזהר להיות משאין עד מפי עד ומפי אשה כול', גם הפסולין הללו כשירין להעיד כי מת בעלה של ז, וזו הנגש על פיהן, וא"י מנשה זאת אומרת, כלומר נחברו לנו מדויקא של משנה, כי גולן רבנן כגון משחק בקוביא וכיוצא בהן שהן פסולין מדרבנן, כשירין להעיד כי מת בעלה של ז, וזו הנגש והנשים נאמנות בעדות זו, ואוקימנא בפרק דיני ממונות בשלה לר' מאיר דאמר עד זומם פסול לכל התורה, והלכתא כוותיה. [מתני'] מי שראה את החדש כול', לא מיתוקמא בזמן הזה אלא בניסן ותשרי בלבד. הדרן עלך ארבעה ראשי שנים הן.

אם אין מכירין אותו משלחין עמו אחר להעיד כול'. אוקימנא מאי אחר דתני במתניתין, זוג אחר, להעיד על כל אחד ואחד.

ומפלו את עברו. ספרי לה כר"ש דמכשיר בקרבן והחדש הזה לכם היינו צבט ודרשין נמי כשרין ומיוחסין למעוטי גר וממור כדדרשין מאתן בדומין לך צב' אחד דיני ממונות (פסהדרין דף ו) אלו הן הפסולין. בגמרא משמע שכל הפסולים דמתניתין דרבנן דלמרי' עליה זאת אומרת גולן לדבריהם כבר לעדות אשה והשמה משחק בקוביא למ"ד בפרק זה בזור (פסהדרין דף כד:) לפי שאין עוסקין בישונו של עולם נוחא ולמ"ד נמי משום דהויא אסתמחא אין משחך גולן בעיניו כיון דמדעתו נותן ומלוה ברצות שאינה קאווה דרבנן ואפי' ברצות שאינה נמי לא משמע ליה לאיניש אסורא כשנותן לו מדעתו אלף א"כ ממשכנו על כרחו ומפריחי יונים למ"ד אי תקדמיה יוקן ליוני היינו משחק בקוביא ולמ"ד אלא אין צדק גול אלף מפני דרכי שלום בעלמא וקוסרי שציעות מיירי שציעות בזמן הזה ור' היא כלשכחן בפרק השולח (גיטין דף לו.) א"כ כסמורה דרבנן כי היא דהוה בזור (פסהדרין דף טו.) גבי ממליאי מעות לעניים ואולי עניים ואספו ומייתי שאין זו סמורה גמורה דאולי בשלימותיהו והא דמשמע בפרק לולב הגזול (סוכה דף לו.) ושם דמותר למכור פירות שציעות לע"ה גבי מבלע לו דמי אחרוג בלולב משום דאין מוסרין דמי פירות שציעות לע"ה אל כל משום סמורה לא אסור וצפרק זה בזור (פסהדרין דף כו.) נמי פריך וזונגיניהו לכהן דמתי טרומה גבי סאה תרומה שנפלה לפנות ממנה של שציעות ו"ל דצבר המלקט ע"מ לאכול והומיר מותר למכור וכן פורע חובו בפרק צמרא דע"ז (דף סב.) ושם דאסור משום לאכלה ולא לסמורה משמע כדפרשין ואפשר לזוקט ע"מ לאכול לא חשיב סמורה אל"כ לוקט צול ע"מ למכור ציורק שקונה להריח וצמסכת שציעות (פ"ח משנה ז) פירש זין סמורה ע"פ הירושלמי ועדים בפרק זה בזור (פסהדרין דף כד:) לא תני להו דפסולין דלוריימא אל כל הכא איצטריך למיתני דלא תימא כיון ללא מחמת עצירה מיפסלי מכשירי לעדות החדש מידי דהוה אקרובים לר"ש: **מחלליין את השבת.** עדים שראו את החדש ואפילו עדים המעידים עליהם צשאין ז"ד מכירין עדי החדש מחללין את השבת להעיד עליהם כדמנוח צריש פרק שני שהלך ר' נהוראי אלל העד צאושא צצנת להעיד עליו:

הדרן עלך ארבעה ראשי שנים
אם אינן מכירין אותו משלחין עמו אחר להעיד בהראשונה היו מקבלין עדות החדש מכל אדם משקלקלו הבייתוסים התקינה שלא יהו מקבלין אלא מן המכירין: **גמ' מאי אחר חד וחד**

אם אין מכירין אותו משלחין עמו אחר להעיד כול'. אוקימנא מאי אחר דתני במתניתין, זוג אחר, להעיד על כל אחד ואחד.

מעשה ועברו יותר מארבעים זוג וכו'. שופר. כך שמו: **מתני' אז וצנו שראו את החדש נו': שאם יפסל ישל כפיו כשיצדקו כולקמן (דף ק"ג):** **גמ' סאה כשרה צבט.** ואע"פ שהיה אחרים: **סאה מסורה לכס.** לחשובי הדור אינו מוסר שקצלו העדות ויקדשו החדש ולא להכשיר קרובים זק: **היכי תני.** מתניתין קמיה דרב מי המכשיר ומי הפוסל: **איפלא.** תנינא ר' יוסי אומר אז וצנו וכל הקרובים כשירין אר"ש מעשה בטוביה כו': אל' **משום הכי.** דאפכת דר"ש לרבי יוסי לא אמר לך מידי כי אמרת הלכה כרבי (י) (י) דהיינו דר' (י) (שמעון): **מתני' אלו הן הפסולין כו':** **בקוביא.** חתיכות של עכס שמשחקין בערבון ואמור רבנן אסתמחא לא קניא והכי הן גולתין מדרבנן דמדלורייתא (י) אינו קרוי גולן אלא החוטף מיד איש כדכתיב (שמואל ב' ג) ויגול את החנית מיד המלכה: **ומניו צביע.** לאו גולן דלוריימא הוא למפסליה משום אל תשת עד חמס (שמות כג) דהא מנפשיה יהיב ליה: **מפריחי יונים.** היינו נמי טעין קוביא אי תקדמיה יוקן ליוני: **וסוחרי שביעית.** עושין סמורה צפירות שציעות דרמנחא אמר (ויקרא כה) לאכלה ולא לסמורה (ע"ז ס"ג.) ולפי שמשדו כל אלו לעצור על דת מחמת ממון חשדוס להיות מעידים שקר ע"י ממון ושחד: **והעדים.** פסולי דלוריימא הוא ק"ז מאשה כדלמין צצ"ק (דף פת.) **גמ' הא אשה כשרה לה.** כגון להעיד על מיתה אדם להשיא את אשתו ועל סוטה שנתמאת צכמירה שלא תשתה: **לעדוס אשה.** להמירה להנשא. ודוקא גולן דצביעה אלל גולן דלוריימא דחניף לעצור צפרהסיה לא הכשירו חכמים לעדות אשה ואע"פ שהכשירו את העבד ואת האשה דפסולי דלוריימא: **מתני' מי שראה את החדש נו': מרביצין אוסו.** אף צצנת: **ואם לודה לנס.** אם יש אורכים צדך כמו ואתה לודה את נפשי (שמואל א' כד) והצימוסים והחמסים הם היו אורכים להם לעצבם כדי להטעות את חכמים:

תורה אור השלם
1. ויאמר ה' אל משה ואל אהרן בארץ מצרים לאמר: שמתה ב' א
2. אלה מועדי ה' מקראי קדש אשר תקראו אתם במועדכם: ויקרא כ ב ד

מוסף רש"י
אלו הן הפסולין. לזון ולהשיא את הנדה (פסח פ"ד הל' טו) ודעו. דלזון גולן מדניחין הן דלסתמחא לא קניא ומגול גולן ליה (עובין פ"ג) וזלן מעין גולתין הן והמורה אמרה אל משת רשע עד, וכל סקן דין (פסח פ"ג טו) והסודי שביעית. האולי וסודי ממון מעבירי על דניי מורה. הוא ליה כרשע דחמס ופסול לזון להעיד שניטה אחרי הבעל (שם) דרמנחא אמר לאכלה ולא לסמורה וזה שחומד ממון לעצור עפירה על הממון. רשע הוא המורה אמרה אל משת רשע עד (עובין פ"ג טו) הדרן עלך ארבעה ראשי שנים

הדרן עלך ארבעה ראשי שנים
אם אין מכירין אותו. אם אין ז"ד מכירין את העד אם נאמן וכשר הוא: **משחין.** ז"ד שציערו: **אחר עמו.** להעיד עליו לפני ז"ד הגדול שמקדש את החדש: **משקלקלו בנייתוסים.** מפרש בגמרא [ע"ז כג:] **גמ' ומ**